

Aan:
de leden van de Statencommissie
Milieu, Water en Groen

(i.a.a. de overige statenleden)

I-stuk
(ingekomen stuk)

Assen, 22 oktober 2001
Ons kenmerk 42/6.6/2001009449
Behandeld door de heer M. Siemonsma (0592) 365892
Onderwerp: Project Herstel brongebied Vledder Aa

Geachte commissieleden,

Dit jaar is duidelijk geworden dat het project Herstel waterhuishouding Vledder Aa te maken heeft met een forse budgetoverschrijding. De oorspronkelijke projectbegroting bedroeg f 8.700.000,-/€ 3.947.887,88¹ en is gebaseerd op een kostenraming uit 1996. Inmiddels is gebleken dat het project f 2.800.000,-/€ 1.270.584,61 duurder zal uitvallen. Hiervoor worden als belangrijkste redenen aangevoerd: de prijsindex en marktinvloed, hogere grondprijzen, ruimere schaderegeling en technische wijzigingen. In bijlage 1 zijn de budgetoverschrijding en de oorzaken van deze overschrijding verder uitgewerkt.

De provincie Drenthe draagt f 450.000,-/€ 204.201,10 bij aan het project. Deze kosten worden gedekt uit het provinciale Grondwaterfonds. Daarnaast is de provincie betrokken bij diverse subsidieregelingen die bijdragen aan het project.

Doel van het project is de aanpak van de verdroging en verbetering van oppervlaktewaterkwaliteit in het brongebied van de Vledder Aa. Hiermee wordt beoogd natuurwaarden te herstellen in het Nationaal Park Drents Friese Wold. Onderdeel van het project is het tot stand brengen van een scheiding tussen water voor natuur en water voor landbouw en het hermeanderen van de bovenlopen van de Vledder Aa. Als bijlage treft u bij deze brief een artikel aan uit de Milieuwijzer van juli 1998 met wat algemene informatie over het project.

Het project wordt uitgevoerd in opdracht van het waterschap Reest en Wieden en de Dienst Landelijk Gebied voert het projectmanagement. Vanwege de forse overschrijding van de begroting van het project heeft het waterschap besloten om het project te splitsen in drie fasen. De eerste fase betreft het deel dat al is uitgevoerd. Fase twee is het deel dat met het huidige budget uitgevoerd kan worden en waarvan de uitvoering ook in 2001 moet zijn afgerond in verband met de looptijd van subsidies. In de derde fase worden de werken ondergebracht die niet met het huidige budget gefinancierd kunnen worden. Hiervoor wordt een nieuwe projectbeschrijving opgesteld, inclusief een financieringsvoorstel. Het is de bedoeling om de derde fase gedeeltelijk te financieren met een rijks- of Europese subsidie voor gebiedsgericht beleid of natuurontwikkeling. Daarnaast zullen dezelfde partijen die nu bijdragen aan het project - dit zijn het waterschap, de terreinbeheerders en de provincie - ook om een bijdrage worden gevraagd.

Met het huidige budget van f 8.700.000,-/€ 3.947.887,88 is een alternatieve route voor de wateraanvoer en -afvoer gerealiseerd. Hiermee wordt de beoogde verbetering van de waterkwaliteit gerealiseerd. Daarnaast is langs het Wapserveld de Klaasbergleiding gedempt,

¹ Het in dit schrijven opgenomen bedrag in euro's is bedoeld als gewenningsinformatie. Hieraan kunnen geen rechten ontleend worden.

waarmee een deel van de verdrogingdoelstelling is gerealiseerd. Het sluitstuk van het totale project - dat is de hermeandering van de beide bovenlopen van de Vledder Aa - kan pas uitgevoerd worden in de derde fase.

Dit betekent dat met de huidige investeringen resultaten zijn geboekt, maar dat het volledige projectresultaat pas wordt bereikt als ook de laatste fase wordt uitgevoerd.

Naar verwachting zal het waterschap binnenkort met voorstellen komen voor de financiering van de derde fase waarin de resterende werkzaamheden van het project zijn ondergebracht. Wij zullen u op dat moment opnieuw informeren of - indien het gaat om een provinciale bijdrage - om advies vragen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

J.Th. Imholz, wnd. griffier

A.L. ter Beek, voorzitter

Bijlage(n):
tk/coll.

Oorzaken van de budgetoverschrijding

Een overzicht van onderdelen van het project die duurder zijn uitgevallen.

1. Bij de voorbereiding van de bestekken werd duidelijk dat de kunstwerken in de wateraanvoer niet op de wijze kon zoals gedacht. Er zijn in technische zin nogal wat wijzigingen doorgevoerd die een forse verhoging van de kosten met zich meegebracht hebben. Een waterlopenbestek is goedkoper uitgevallen dan geraamd. Gezamenlijk zijn de drie bestekken *f* 700.000,--/€ 317.646,15¹ duurder uitgevallen.
2. De aankoop van de benodigde grond voor het realiseren van een verlenging van de Tilgrup naar de Witte Wijk heeft *f* 250.000,--/€ 113.445,05 meer gekost dan geraamd.
3. Hogere grondaankoopkosten in zijn algemeenheid ter hoogte van *f* 105.000,--/€ 47.646,92.
4. Er was al rekening gehouden met een duurdere schaderegeling voor Zorgvlied, namelijk *f* 250.000,--/€ 113.445,05 in plaats van *f* 100.000,--/€ 45.378,02. Uiteindelijk is het uitgekomen op een bedrag van *f* 450.000,--/€ 204.201,10. Een verhoging van *f* 200.000,--/€ 90.756,04.
5. De raming voor het hermeanderbestek (nog uit te voeren) valt hoger uit dan in 1999 was geraamd. Dit heeft er mee te maken dat er in het kerngebied van het project is gezocht naar de meest optimale situatie voor de natuur. De veronderstelling in 1999 dat het hermeanderbestek goedkoper zal uitvallen dan oorspronkelijk geraamd, is hiermee gelogenstraft. Totaal is dit bestek *f* 900.000,--/€ 408.402,19 duurder dan geraamd.
6. Het gemalenbestek is *f* 340.000,--/€ 154.285,27 duurder dan de raming.
7. Het Tilgrup-bestek is door extra technische voorziening bij de Witte Wijk *f* 300.000,--/€ 136.134,06 duurder dan voorzien.

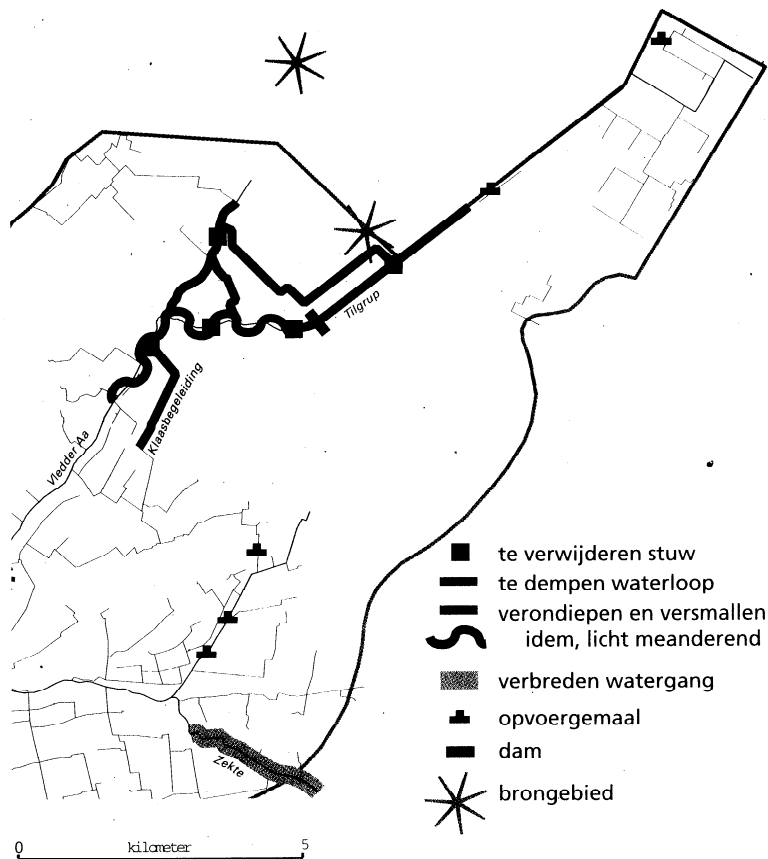
Deze overschrijdingen laten zich als volgt verklaren.

1. Het project is begroot in 1996 en hiervoor zijn eenheidsprijzen gehanteerd die ook al weer een paar jaar oud waren. Bij de begroting is geen rekening gehouden met een lang besluitvormingstraject (inclusief waterschapsreorganisaties) en een lang uitvoeringstraject. Verder neemt de besteksvoorbereiding meer tijd dan gedacht en daarnaast zijn er bezwaren ingediend die door de Rechtbank zijn behandeld. Over al deze jaren zijn de prijzen gestegen en is de BTW verhoogd. Hiermee kan ongeveer *f* 1 miljoen/€ 453.780,-- overschrijding worden verklaard.
2. De grondprijzen zijn met name de laatste jaren sterk gestegen. Hiermee is *f* 355.000,--/€ 161.091,98 gemoeid.
3. De schaderegeling is duurder dan begroot, omdat het waterschap bij de besluitvorming in het algemeen bestuur de regeling heeft verruimd. Hierbij is uitgegaan van de veronderstelling dat deze stijging kon worden opgevangen in de totale projectbegroting. Uiteindelijk zijn na gedetailleerde schadeberekeningen de kosten nog hoger uitgevallen. Hierbij speelt de toegenomen oppervlakte lelieteelt een rol.
4. Het is bij de besteksvoorbereiding gebleken dat uitvoering van een project als deze in de praktijk op tal van praktische problemen stuit. Dit is bijvoorbeeld de drooglegging van wegen en verspreide bebouwing in het gebied. Hiervoor zijn tal van extra werken in het hermeanderbestek opgenomen. Ook is meer onderzoek nodig geweest om op detailniveau aan de eisen van de natuurdoelen te kunnen voldoen en om een goede gedetailleerde afstemming te vinden tussen de verschillende belangen in het gebied (infrastructuur, bewoning, recreatie, natuur en landbouw). Dit alles heeft tot een forse stijging van de kosten geleid, terwijl eerst gedacht werd dat op dit onderdeel van het project bezuinigd had kunnen worden.

De totale overschrijding is afgerond op *f* 2.800.000,--/€ 1.270.584,61.

¹ Het in dit schrijven opgenomen bedrag in euro's is bedoeld als aewenninasinformatie. Hieraan kunnen geen rechten ontleend worden.

Midden in het Nationaal Park Het Drents-Friese Woud ontspringt de Vledder Aa. Een unieke situatie, omdat de meeste beken in Nederland in een landbouwgebied ontstaan. Het van oorsprong schone water van de Vledder Aa speelt een belangrijke rol in de waterhuishouding van het Nationaal Park. In voorgaande jaren heeft men echter fors ingegrepen in het stroomgebied van de beek. Niet alleen is de Vledder Aa in de jaren vijftig "gestroomlijnd", ook staat de waterloop in rechtstreekse verbinding met het (niet al te schone) water van de Drentsche Hoofdvaart. Daarnaast wordt het regenbeekwater in natte periodes versnelt uit het Nationaal Park afgevoerd. Al met al een voor de natuur ongewenste situatie. Daarom heeft de provincie, samen met het waterschap Wold en Wieden, een aantal maatregelen op papier gezet. Doel hiervan is het herstel van het brongebied van de Vledder Aa, zonder dat dit problemen voor de landbouw oplevert.

Schematische weergave van de geplande herstelmaatregelen

Provincie Drenthe, Sectie GIS/Cartografie, mei 1998

De Vledder Aa krijgt oude gezicht terug

Groot knelpunt

Een van de grootste knelpunten is de Tilgrup, een brede waterloop die dwars door het Nationaal Park Het Drents Friese Woud loopt. De waterloop transporteert voedselrijk oppervlaktewater uit het landbouwgebied rondom Hoogersmilde naar de Vledder Aa. De kwaliteit van dit water laat te wensen over en hoort niet in een brongebied van een beek thuis.

Het zal u niet verbazen dat de Tilgrup daarom een belangrijke plaats in de plannen inneemt. Het is de bedoeling dat deze waterloop een van de bovenlopen van de Vledder Aa gaat vormen. De Tilgrup zal door het waterschap worden afgedamd, zodat het verontreinigde landbouwwater niet meer in de Vledder Aa kan stromen (zie kaartje). Hiermee wordt pas begonnen nadat er een aantal voorzieningen is getroffen en de landbouw geen hinder van de afdamming zal onderkennen.

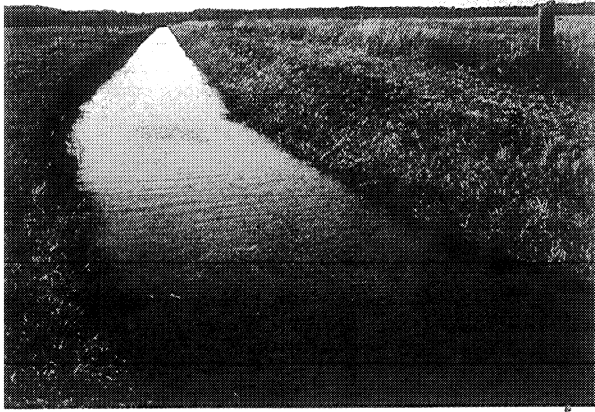
Bovenloop één: de Tilgrup

Daarna begint het eigenlijke graafwerk en krijgt de waterloop z'n oude vorm en afmetingen terug. Als basis hiervoor dient kaartmateriaal uit de jaren vijftig waarop je de oorspronkelijke loop van de Tilgrup kunt terugvinden.

Dus waar nu nog een brede, bijna rechte vaart ligt, ontstaat straks een smalle, slingerende beekloop waar her en der bomen overheen groeien. De beek is veel ondieper, zodat de grondwaterstand in het Nationaal Park vanzelf weer omhoog komt. En vanwege het schonere water voelen bijzondere planten en dieren, zoals de beekjuffer, zich in deze herstelde bovenloop van de Vledder Aa thuis.

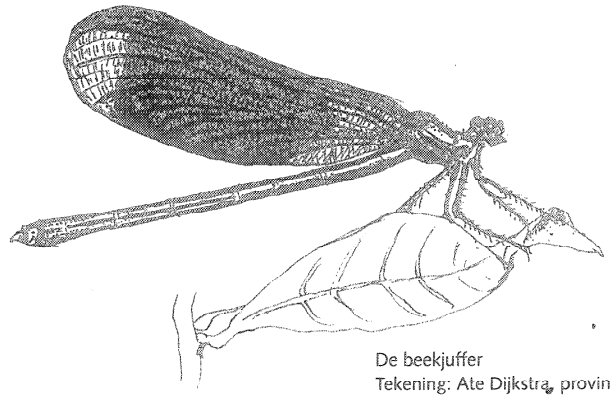
Bovenloop twee: Aekingerbroek

De tweede bovenloop ontstaat in het Aekingerbroek, een natuurgebied in eigendom bij Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer heeft op deze

Marcel Siemonsma, provincie Drenthe

De Klaasbergleiding wordt in de nabije toekomst gedempt. Dit tot grote vreugde van Natuurmonumenten.

De beekjuffer
Tekening: Ate Dijkstra, provincie Drenthe

plek het natuurlijke brongebied hersteld door bomen te kappen en laagtes in het terrein aan te brengen. Vanwege de keileem in de ondergrond zullen de laagtes in natte perioden vol water komen te staan. Op een gegeven moment zullen deze overstromen en zal het water zich op een punt gaan verzamelen. Vanaf hier kan zich een beekje vormen. Deze is eerst recht, maar wat verder stroomafwaarts wordt de afvoer steeds groter en kan de Vledder Aa gaan slingeren (meanderen) door het landschap.

Samenloop van omstandigheden

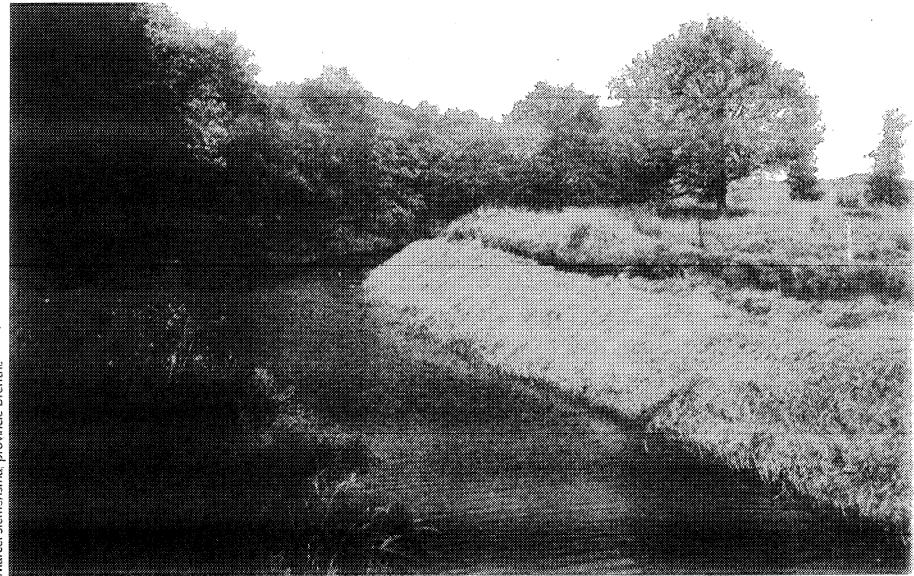
Op een gegeven moment (zie kaartje) komen de 2 bovenlopen van de Vledder Aa bij elkaar. Dat zal niet op dezelfde plek zijn als nu. Eén bovenloop snijdt namelijk dwars door een hoger gelegen zandrug heen, terwijl de beek er vroeger omheen liep. Het waterschap zal de oorspronkelijke situatie herstellen, wat inhoudt dat de "kruising" 100 m noordelijker komt te liggen.

Na samenvloeiing zal de Vledder Aa slingerend zijn weg vervolgen. De beek krijgt tot en met het Doldersummerveld zijn natuurlijke loop terug. Tot slot zal een aantal kunstmatige waterlopen verdwijnen, zoals bijvoorbeeld de Klaasbergleiding. Deze waterlopen zijn destijds gegraven om het water versneld aan te voeren. Goed voor de landbouw, maar slecht voor bijzondere plantjes zoals veenpluis, blauwe zegge en lavendelheide. Met het verdwijnen van de waterlopen zullen deze soorten in aantal weer toenemen.

Hans Dekker, provincie Drenthe

Veenpluis

Marcel Siemonsma, provincie Drenthe

De Vledder Aa doorsnijdt een zandrug

Voorzieningen voor de landbouw

Uitgangspunt van de plannen is dat de landbouw er geen last van mag ondervinden. Daarom zal het waterschap een aantal aanvullende maatregelen in het gebied nemen. Zo krijgt het landbouwgebied rondom Hoogersmilde bijvoorbeeld een eigen gemaal, zodat het overtollige water rechtstreeks naar de Drentsche Hoofdvaart kan worden afgevoerd.

Een ander voorbeeld is de wateraanvoer naar Wapse. Om te voorkomen dat dit gebied in de zomer zonder water komt te zitten zal het waterschap 3 kleine gemaaltjes in de Kwasloot aanbrenge.

Werk in uitvoering

Het waterschap Wold en Wieden bereidt de plannen op dit moment verder voor. Ook moet er nog een aantal wettelijke procedures worden doorlopen. Naar verwachting gaat pas in 1999 de eerste schop de grond in. In de tussentijd geeft het waterschap Wold en Wieden uitgebreide voorlichting over het project.

Hebt u nog vragen over het herstelproject Vledder Aa? Voor meer informatie kunt u bellen met Marcel Siemonsma, Productgroep Ruimte en Water, telefoonnummer (0592) 365892